

WERKVERSLAG 2012

Rotterdams Milieucentrum

Inhoudsopgave:

Inleiding en samenvatting

1. Groepenondersteuning

- 1.1 Ondersteuning en advies
- 1.2 Groene Conferentie
- 1.3 Groepengelden
- 1.4 Documentatie

2. Klimaat & Luchtkwaliteit

- 2.1 Klimaatstraatfeest
- 2.2 opZuinig!
- 2.3 Stook je rijk

3. MilieuDivers

- 3.1 Wijkbijeenkomsten en excursies
- 3.2 Cineac Abroad
- 3.3 Rotterdamse Milieuvorlichters
- 3.4 FLEX M
- 3.5 Educatieve pakketten
- 3.6 De spin-off van MilieuDivers
  - 3.6.1 Doorgaande Duurzame Leerlijn
  - 3.6.2 Wellantcollege
  - 3.6.3 Maatschappelijke stages

4. Stadsnatuur & Ruimte

- 4.1 Parkenoverleg Rotterdam
- 4.2 Milieuvriendelijkstetuin van Rotterdam
- 4.3 Groenpunt
- 4.4. Dakkokers
- 4.5 Dierenwelzijn en stadsnatuur (adviescommissie)
- 4-6 Bijeenkomst, bijenconferentie
- 4.7 Maasvlakte2
- 4.8 Binnenterrein De Arend
- 4.9 A13 A16

5. Landelijk overleg, overleg Milieucentra

- 5.1 Milieucentra
- 5.2 Stook je rijk
- 5.3 Digitaal

6. Communicatie

6.1 Groene Agenda

6.2 Rotterdamse Milieucourant

6.3 Websites, twitter – en Facebook accounts

6.4 Cineac Milieu TV

Bijlage 1:	Overzicht van de groepenondersteuning 2012
Bijlage 2:	Overzicht van congressen, landelijk overleg 2012
Bijlage 3:	Overzicht milieuvorlichtingen jongeren en wijkbijeenkomsten MilieuDivers in 2012
Bijlage 4:	Overzicht werkgeld en groepengelden 2012
Bijlage 5:	Overzicht achterban/lid organisaties 2012
Bijlage 6:	Organisatie van het RMC, bestuur en personeel
Bijlage 7:	Overzicht websites en internetbezoek 2012
Bijlage 8:	Besteding uren 2012

Samenvatting en inleiding werkplan 2012

In dit werkverslag een beeld van het brede scala aan activiteiten van het Rotterdams Milieucentrum (RMC) in 2012. Het gaat om activiteiten waarbij duizenden Rotterdammers werden bereikt rond de thema's duurzaamheid, energiebesparing, stadsnatuur, klimaatbeleid, stadslandbouw.

De vijfde editie van de competitie tussen de Rotterdamse straten georganiseerd in het kader van het HIER-Klimaatstraatfeest is in oktober 2012 succesvol van start gegaan op en rond het Noordplein. Hierna konden Rotterdamse straten zich aanmelden via de landelijke website. In samenwerking met de Deelgemeente Noord werd op de Dag van de Duurzaamheid op 10 oktober een duurzame markt en een debat over en energie coöperaties georganiseerd. Onder leiding van Maurits Groen spraken verschillende gasten over het collectief opwekken van energie. Tevens werd de bewoners energiecoöperatie 'Blijstroom' gelanceerd.

De tuinencompetitie 'de Milieuvriendelijkstetuin van Rotterdam' trok flink wat enthousiaste tuiniers. Het concept werd overgenomen in Zoetermeer en (de stad) Groningen. Ook kwamen bewoners een aantal keer bijelkaar in het door het RMC gefaciliteerde Parkenoverleg. Ruim 200 Rotterdammers werden opgeleid tot Milieucoach in de Deelgemeenten Noord, Feijenoord, Delfhaven, Charlois en Hillegersberg Schiebroek. De stedelijke cursus Milieucoach in de HUB wist verbindingen te leggen tussen duurzaamheid en Vereniging van Eigenaren of Huurder-comités. De Spin-off van de cursus was groot. De cursus was een startpunt voor bewoners die binnen hun vereniging van eigenaren of huurders comités aan de slag gingen met duurzaamheid.

Een van de letterlijke hoogtepunten in 2012 was de realisatie van de Dakkokers. Twee 1000 m² stadslandbouwdaken op het dak van Het Schieblock waar ook het RMC in is gevestigd. De Dakkokers werden mede mogelijk gemaakt door het project de Luchtsingel de winnaar van het Stadsinitiatief. Vanaf de officiële opening in april organiseert het RMC samen met een groep vrijwilligers het beheer en werd er gestart met het leggen van contacten met afnemers van de dakproducten. Twee bijenkasten werden geplaatst die tijdens de bijenconferentie op 6 juni door de wethouder duurzaamheid Alexandra van Huffelen officieel werden onthuld. Dankzij een bijdrage van de Stichting Bevordering van Volkskracht begon het RMC met de ontwikkeling van een educatieprogramma over stadslandbouw, voedsel in de stad onder de titel 'Dakennie' met de Dakkokers als basis.

De Hogeschool Rotterdam nam in 2012 het initiatief tot de ontwikkeling van een zogenaamde Doorgaande Duurzame Leerlijn. Het Rotterdams Milieucentrum dacht mee over de ontwikkeling van de leerlijn in een klankbordgroep en werd gevraagd de leerlijn na ontwikkeling te 'borgen'.

Op het lokale tv-kanaal van Rotterdam werd net als in voorgaande jaren het programma Cineac Milieu TV uitgezonden. Een programma gemaakt door vrijwilligers. In de loop van 2012 verdween Cineac Milieu TV helaas als programma van de lokale buis. In de wijk- en stadseditie van Cineac TV wordt echter wel regelmatig nog aandacht besteed aan milieu en duurzaamheid. Het jongeren TV programma's FLEX M werd een aantal keer herhaald op de jongerenzender Dnamc en videomuziekclips die in eigen beheer door het RMC werden geproduceerd werden vaak bekeken op YouTube. Het Milieucentrum is vrij actief op internet. Er werd een aantal twitteraccounts bijgehouden en gestart met een aantal Facebookpagina's.

Samen met de provinciale milieufederaties uit Overijssel, Utrecht, Gelderland en het Amsterdams Milieucentrum organiseerde het RMC in 2012 de landelijke energiecampaan 'Stook je rijk'. Een landelijk energiebesparingsproject gericht op de bestaande bouw met als doel het om de tafel krijgen van huurders(verenigingen) en corporaties.

Werkvelden

Net als in voorgaande jaren manifesteerden het RMC zich op vier verschillende werkvelden, die we in dit jaarverslag zo compleet mogelijk illustreren:

- Groepenondersteuning
- Klimaat & Energie & Luchtkwaliteit
- Diversiteit
- Stadsnatuur & Ruimte

Het vijfde mogelijk werkveld is 'Duurzaamheidseducatie'. Dit werkveld werd in 2012 opgestart en zal in 2013 verder worden ontwikkeld.

We hopen dat dit werkverslag u een goed beeld geeft van onze initiatieven en activiteiten en dat we ook in 2013 kunnen samenwerken aan een groen en milieubewust Rotterdam!

Namens de stichting Rotterdams Milieucentrum

Emile van Rinsum,

Directeur Rotterdams Milieucentrum

1. Groepenondersteuning

*Het Rotterdams Milieucentrum (RMC) heeft een achterban van ruim zeventig lidorganisaties. Deze organisaties kunnen een beroep doen op onze ondersteuning en ons advies (zie **bijlage 1** voor een overzicht van de diverse groepencontacten in 2012). Ook ontvangt de achterban regelmatig de groepennieuwsbrief en worden zij zoveel mogelijk betrokken bij themadiscussies en activiteiten van het RMC. Bovendien kunnen lidorganisaties een beroep doen op werkgeld en projectgelden (zie **bijlage 5**).*

1.1 Ondersteuning en advies

Core business van het RMC blijft het ondersteunen van Rotterdamse natuur- en milieu-initiatieven. Dit kunnen initiatieven zijn van achterbanorganisaties, maar ook van bewoners(groepen), bedrijven, jongeren(groepen), sportclubs, onderwijsinstellingen, kerkgenootschappen of (tijdelijke) 'actie- of initiatiefclubs' die mooie duurzame plannen hebben. In 2012 ondersteunden we een groot aantal initiatieven en activiteiten.

De complete lijst van groepenondersteuning 2012 ziet u in **bijlage 1**. Het RMC wordt steeds vaker ook een vraagbaak voor individuele burgers in Rotterdam. Reacties via de sociale media maken een steeds groter deel uit van de communicatie. Het centrum heeft een belangrijke doorverwijsfunctie voor de Rotterdammers.

1.2 Groene Conferentie

De Groene Conferentie is voor het RMC en haar achterban een belangrijk moment in het jaar. De conferentie in 2012 werd op 13 december georganiseerd. Thema van de conferentie, onder leiding stond van TV-presentatrice Suzanne Mulder, was de toekomst van de Natuur en Milieueducatie. Sprekers waren o.a. de wethouder voor duurzaamheid (en NME) Alexandra van Huffelen, Kees Moeliker van het Natuurhistorisch museum, Ian Mostert en Stefan van der Worm over natuureducatie op de Speeldernis, Milka Kruijt over het Eiland van Brienenoord, Lucas de Boer van de Deelgemeente Kralingen – Crooswijk en Roel van Raaij van het ministerie van Economische Zaken. Het debat met elkaar en de zaal werd gevoerd door Roel van Raaij, Ian Mostert, Stefan van der Worm, Karin Bebelaar (portefeuillehouder Deelgemeente Delfshaven), Nils Bernds en (portefeuillehouder Deelgemeente Noord), Rachel Eerhart (IVN Zuid Holland) en Sjoerd Reinstra (NME Rotterdam).

Tijdens de Groene Conferentie werd ook de jaarlijkse Groene Pluim uitgereikt. Deze prijs voor de groenste en milieuvriendelijkste overheidsdienaar, wetenschapper of onderwijs-medewerker van het jaar ging in 2012 naar schooltuinmeester Ton van Wanum van de gemeente Rotterdam. De Groene Vogel, de prijs voor de groenste vrijwilliger van 2012, ging op diezelfde middag naar de Rotterdamse Milieucoaches (als groep). Tevens werden de bokaal uitgereikt aan de winnaars van de Milieuvriendelijkstetuinen-competitie.

Het videoverslag van de Groeneconferentie 2012 is te zien op de volgende weblink:
http://www.milieucentrum.rotterdam.nl/index.php?onderwerp_ID=1&subonderwerp_ID=395

1.3 Groepengelden

De gemeente Rotterdam stelt ieder jaar een bedrag van rond de € 16.000 aan 'groepengelden' beschikbaar. De Rotterdamse natuur- en milieugroepen kunnen daarvoor bij het RMC werkgeld en projectgeld aanvragen; werkgeld voor kleine organisatorische uitgaven zoals postzegels, telefoon – en kopieerkosten en 'vergaderkosten'. Projectgeld voor kleine projecten

of activiteiten van groepen (denk aan acties, websites, folders en onderzoeken). In 2012 deden 6 groepen een beroep op werkgeld en 18 groepen op projectgelden (zie **bijlage 5**).

1.4 Documentatie

Wegens de subsidiekorting in 2011 is het RMC gestopt met haar documentatiecentrum. Het RMC biedt alleen nog een kleine verzameling van bladen gericht op natuur -, milieu en duurzaamheid. Ook de werkzaamheden aan het knipselarchief zijn gestaakt.

2. Klimaat & luchtkwaliteit

Het RMC richtte zich in 2012 juist op de burger zoals met campagnes als het Klimaatstraatfeest, 'Stook je Rijk' en 'opZuinig!' (Milieucoaches). Het RMC wil de burger handelingsperspectief bieden, de burgerparticipatie vergroten om tot daadwerkelijke reductie van uitstoot van broeikasgassen en luchtvervuilende stoffen te komen. In de huishoudens en de bebouwde omgeving is veel winst te halen. Het effect op het milieu wordt in de campagnes gekoppeld aan die op de portemonnee van de mensen. Uiteraard bleef in 2012 het RMC ook beleidsmatig actief richting gemeentebestuur (college en raad) en reageerde daar waar nodig op het Rotterdamse klimaat – en luchtkwaliteit-beleid. Dit doet het RMC vooral ook vanuit de dagelijkse praktijk en de lopende projecten met bewoners in de wijken.

2.1 Klimaatstraatfeest

De vierde editie HIER-Klimaatstraatfeest 2011 – 2012 werd op 12 mei afgesloten. Deze landelijke energiebesparingscampagne in de vorm van een stratencompetitie is gericht op gedragsbeïnvloeding van de burger. De 5 straten met het hoogst aantal 'klimaatpunten' van Rotterdam kregen als 'cadeau' een straattheatervoorstelling aangeboden. De Schieveenstraat in de Deelgemeente Noord was net als in 2011 weer de nummer 1 Klimaatstraat van Rotterdam. Het bordje 'Beste Klimaatstraat van Rotterdam' werd officieel overhandigd door de wethouder van duurzaamheid Alexandra van Huffelen.

Op 13 oktober startte de vijfde editie (2012 – 2013) van het HIER-Klimaatstraatfeest. Rotterdam werd opnieuw een 'goudenster gemeente'. Op 14 oktober startte het Klimaatstraatfeest in Rotterdam met een 'ledlampionnenoptocht' vanaf het Noordplein. De kinderen konden hier de gehele dag zelf hun lampionnen maken met duurzame materialen. Na de start van de campagne organiseerde het RMC in samenwerking met het programmabureau Duurzaam een kleine publiciteitscampagne die zich richtte op het zoveel mogelijk bewoners in Rotterdam actief krijgen voor het Klimaatstraatfeest. Bewoners konden zich na het startevenement in oktober via de website www.klimaatstraatfeest.nl aanmelden en klimaatpunten verdienen. Op 25 mei 2013 wordt de campagne afgesloten met het 5de Klimaatstraatfeest. Het klimaatstraatfeest werd ook in 2012 versterkt door de activiteiten van het project opZuinig! Beide projecten sluiten goed op elkaar aan.

Website van de landelijke campagne:

www.klimaatstraatfeest.nl

Tekst en videoverslag van de activiteiten in de winnende Schieveenstraat:

http://www.milieucentrum.rotterdam.nl/index.php?text_ID=1515&txt=yes&onderwerp_ID=20&subonderwerp_ID=388

2.2 opZuinig!

opZuinig! is ontstaan uit het project 'Tarwewijk doet 't' in 2009. Een groep van elf vrouwen uit deze wijk werd in 2009 opgeleid tot milieucoach. In zeven bijeenkomsten kregen de vrouwen les over energie- en waterbesparing, duurzaamheid en afval en in het overbrengen van deze informatie aan anderen. De coaches leerden in korte tijd ruim 190 andere bewoners aan de slag te gaan met energiebesparing. Uit handen van toenmalig milieuwethouder Rik Grashoff ontvingen alle deelnemende bewoners op 29 juni 2009 in wijkgebouw Tarwewijk de 'dat levert wat op'-certificaten.

De cursussen gaan naast veel praktische informatie over energiebesparen juist ook over het gezamenlijk opwekken van duurzame energie en het betrekken van (mede-)bewoners. Dus het

is een cursus die ook uiterst geschikt is voor eigenaar - bewoners en/of bestuurders van een Vereniging van Eigenaren (VVE) en voor huurders(organisaties). De cursus bestaat uit drie bijeenkomsten en na afloop ontvangen de deelnemers het certificaat Milieucoach. Met dit certificaat kunnen de Milieucoaches voorlichting geven over energie - of waterbesparen. Deze voorlichtingen kunnen georganiseerd worden in een woningcomplex, straat, buurt, bij de vereniging of in het buurthuis. De Milieucoaches maken hierbij gebruik van de door het RMC ontwikkelde materiaal zoals een E.KOffer vol demonstratiematerialen, de besparingsladder en de opZuinig!-quiz.

In 2011 en 2012 zijn er al meer dan 20 cursussen georganiseerd en werden er ruim 200 milieucoaches opgeleid. Een flink deel van de opgeleide Milieucoaches organiseert voorlichtingsbijeenkomsten bij mensen thuis, in het buurthuis of bij een vereniging. De coaches waren ook te vinden op markten en evenementen met infostands. Ze bereikten hiermee duizenden Rotterdammers met besparingstips. Uiteraard worden de coaches hierbij volop ondersteund door het Rotterdams Milieucentrum.

Website van het project opZuinig!

www.opzuinig.nl

Videoverslag van het project 'opZuinig!' in 2012:

http://youtu.be/P4Q0r3f_wKU

2.3 Stook je Rijk

Het landelijke project 'Stook je rijk' werd in 2011 in Rotterdam opgepakt door het Rotterdams Milieucentrum en was gericht op energiebesparing in de bestaande bouw en het om tafel krijgen van woningcorporaties en huurders. Stook je Rijk is een samenwerkingsverband tussen de Gelderse -, Utrechtse -, Overijsselse Milieufederaties en de Milieucentra Amsterdam en Rotterdam. AgentschapNL droeg zorg voor een deel van de financiering. In 2011 werd in het kader van 'Stook je rijk' een aantal Rondetafel-bijeenkomsten georganiseerd met huurders, Woonbond en corporaties. In Rotterdam werden de corporaties Woonbron, Havensteder en Vestia uitgenodigd voor het debat.

Op 6 juni 2012 werd het project afgesloten met een landelijke (mini)symposium in Utrecht waar ook de 'Stook je Rijk' trofee 's werden uitgereikt aan een gemeente, een woningcorporatie en een huurdersorganisatie die zich hadden verdienstelijke ingezet voor energiebesparing in de huurcomplexen. De trofee voor de gemeente ging naar de Deelgemeente Noord. Portefeuillehouder Nils Berndsen van de Deelgemeente was aanwezig om de prijs in ontvangst te nemen wegens de grote inzet van de Deelgemeente bij de verduurzaming van de bestaande bouw. Eind 2012 is er met de projectpartners en AgentschapNL gesproken over een vervolgproject in 2013 hierin zal met name de monitoring van de afspraken in het nieuwe convenant omtrent de energiebesparing centraal staan. Zie voor het verslag van de activiteiten in het kader van Stook Je Rijk:

www.stookjeriek.nl

3. MilieuDivers

In 2012 is het RMC begonnen met de afbouw van MilieuDivers omdat de financiering voor het project voor een deel uit de gelden voor luchtkwaliteit (RAP/RAL) van de gemeente geen bewustwordings- en participatieprojecten zoals MilieuDivers meer steunde. Ook de rijks subsidiering, zoals de SMOM-regeling, werd stopgezet vanwege het nieuwe beleid ten aanzien van subsidiering van bewustwordingsprojecten door het vorige kabinet. Financieel was het niet meer mogelijk om MilieuDivers op oude voet voort te zetten. Ook het 'basisbudget' van het RMC gaf onvoldoende ruimte. Wel deed het RMC een aanvraag bij het Programmabureau Duurzaam om voor het 'jongerendeel' - de cursus Milieuvorlichters - opnieuw een (financiële) oplossing te vinden.

MilieuDivers

Het diversiteitsproject MilieuDivers is in 2004 begonnen. De aanleiding was dat de meeste lokale natuur- en milieuorganisaties 'vergrijsen' en weinig jongeren maar ook mensen met een allochtone achtergrond aantrekken. Dit terwijl de stad Rotterdam zelf verjongd en 'gekleurd' is. Het doel van MilieuDivers is om meer jongeren en 'nieuwe Nederlanders' te interesseren voor natuur en milieu en natuur- en milieuorganisaties. Hoewel financiering erg moeilijk op gang kwam zijn in de loop der jaren toch een groot aantal activiteiten opgezet voor en met jongeren en Rotterdammers met een allochtone achtergrond.

In 2006 werd MilieuDivers onderdeel van het Kleurenkapitaal. Een provinciaal project dat werd geïnitieerd door het IVN-consulentschap Zuid-Holland. Via Kleurenkapitaal is ook de Provincie Zuid-Holland betrokken geraakt bij MilieuDivers.

MilieuDivers richt zich ook op jongeren. Voor en met jongeren maakten het Milieucentrum in samenwerking met Flex-producties en ETV (Educatieve TV) het televisieprogramma FLEX M. Een jongerenprogramma over het milieu, duurzaamheid, klimaat en luchtkwaliteit. In ieder tv-programma zit een zelf geproduceerde videomuziekclip met een rap. De afgelopen jaren zijn in totaal 25 uitzendingen gemaakt van FLEX M; zij waren te zien op het lokale Rotterdamse ETV (later overgenomen door Dnamic), het lokale station Cineac TV (op twee Rotterdamse kabelkanalen) en GOED TV (landelijke digitale kabel). De filmpjes vormen een belangrijk onderdeel van de educatieve pakketten voor het voorgezet onderwijs 'Ieders Lucht', 'Ons Klimaat', 'Samen Duurzaam' en 'Mijn Mobiliteit'.

Er is een videodocumentaire over MilieuDivers in het kader van het VROM-project Van Deur tot Dampkring gerealiseerd met de titel 'Act Local, Think Global' gemaakt.

3.1 Wijkbijeenkomsten en excursies

De activiteiten zoals het Klimaatstraatfeest, opZuinig! en Cineac Milieu TV in 2012 nog maakten nog volop gebruik van het brede contactennetwerk dat werd opgebouwd via MilieuDivers. In 2012 werd in het kader van MilieuDivers nog een aantal laatste wijkbijeenkomsten, natuurexcursies en jongerenvoorlichtingen georganiseerd (zie voor een overzicht van deze activiteiten bijlage 3).

Weblink naar de webpagina van MilieuDivers:

www.milieudivers.nl

3.2 Cineac Abroad

In 2006 ging de eerste videodocumentaire in de serie Cineac Abroad in première. De Cineac Abroad serie gaat over natuur en Milieu in diverse landen van herkomst. Cineac Nador was het eerste deel. De Abroad-films zijn low-low-budget-producties, gemaakt door vrijwilligers van Cineac TV, simpel gemonteerd en voorzien van ondertiteling. De films worden vertoond tijdens wijkbijeenkomsten van MilieuDivers en op Cineac TV. Naast grote publiekstrekkers zijn de films ook aanleiding tot discussie over klimaatverandering, afval, luchtkwaliteit en natuurbehoud.

De eerste videodocumentaire gaat over natuur- en milieu-initiatieven in de provincie (en stad) Nador, in Noord-Marokko. Eind 2008 ging in het Haagse Filmhuis de tweede film in de serie in première: Cineac Paramaribo. Deze documentaire werd in augustus 2008 opgenomen in Suriname. Na afloop spraken de Haagse wethouder Leefbaarheid Rabin Baldewsingh en het PvdA-Tweede Kamerlid Chantal Gill'ard de zaal toe. Op 12 november 2011 ging cineac Cabo Verde in première. Het aantal toeschouwers overtrof alle verwachtingen! Twee bioscoopzalen vol! De videodocumentaires zullen ook de komende jaren een blijvende rol spelen bij wijkbijeenkomsten. In 2012 heeft het RMC de Cabo Verde film verspreid en een aantal keer tijdens de wijkbijeenkomsten gepresenteerd. In 2012 zijn de films ook ter beschikking gesteld aan belangstellenden en verspreid in Rotterdam.

Cineac Abroad wordt mogelijk gemaakt door o.a. een bijdrage vanuit het budget Rotterdamse Aanpak Luchtkwaliteit en de Nationale Postcodeloterij.

3.3 Rotterdamse Milieuvorlichters

Voor het eerst in 7 jaar is er in 2012 geen cursus Rotterdams milieuvorlichter georganiseerd. Helaas ontbrak er budget voor dat wel werd aangevraagd maar in de loop van 2012 niet werd gehonoreerd. Wel zijn een aantal RMV'ers actief geweest en door het RMC ondersteunt bij hun activiteiten in 2012. Daarnaast is gekeken hoe de cursus in 2013/14 is te waarborgen.

3.4 FLEX M TV

In 2006 startte het RMC voor het eerst met FLEX M. FLEX M is een tv-programma op het lokale jongeren TV kanaal (eerst ETV nu Dnamc) over milieu. De eerste vijf uitzendingen stonden geheel en al in het teken van de luchtkwaliteit. De uitzendingen in 2007 gingen vooral over klimaatverandering en in 2008 werd het begrip duurzaamheid in beeld gebracht, met uitzendingen over lifestyle, voeding, mobiliteit, duurzame energie en cradle-to-cradle. In 2009 werden vijf programma's gemaakt over duurzame mobiliteit en in 2011 werden er vijf uitzendingen gemaakt en uitgezonden over innovatie.

In 2012 zijn al deze uitzendingen sporadisch en meestal onaangekondigd herhaald op de lokale zender en DNAMC. Alle uitzendingen werden ook op YouTube gezet.

Bij iedere serie uitzendingen werd educatief materiaal ontwikkeld, bestaande uit een dvd en een boekje (zie 3.5). Alleen voor de serie over innovatie moet dit nog ontwikkeld worden.

FLEX M TV wordt mogelijk gemaakt door o.a. een bijdrage vanuit het budget Rotterdamse Aanpak Luchtkwaliteit.

3.5 Educatieve pakketten

Er zijn de afgelopen jaren vier educatieve pakketten uitgebracht over luchtkwaliteit (Ieders Lucht), Klimaatveranderingen (Ons Klimaat), Duurzaamheid (Samen Duurzaam) en (Mijn mobiliteit). De boekjes zijn via de hybride dvd-cd-rom gekoppeld aan de website www.iederslucht.nl, die door jongeren samen met het RMC wordt bijgehouden. Op de dvd vinden gebruikers naast steeds vijf uitzendingen van FLEX M ook de PowerPoint-presentaties en diverse weblinks. De vier boekjes worden in de praktijk gebruikt door de Rotterdamse Milieuvorlichters, door jongeren zelf op scholen voor presentaties en door docenten bij het samenstellen van lessen over milieu. Bij de boekjes zijn ook docentenhandleidingen geschreven, met lestips voor docenten.

Ook in 2012 kon elke Rotterdamse school en sociaal-culturele instelling maximaal vijftien gratis boekjes, dvd's en docentenhandleidingen aanvragen.

De educatieve pakketten worden mogelijk gemaakt door o.a. een bijdrage vanuit het budget Rotterdamse Aanpak Luchtkwaliteit en de Nationale Postcodeloterij.

www.iederslucht.nl

3.6 De spin-off van MilieuDivers

Het project MilieuDivers en/of het MilieuDivers-netwerk heeft geleid tot diverse nieuwe projecten en activiteiten.

3.6.1 Doorlopende duurzame leerlijn

De doorlopende duurzame leerlijn klimaat/energie/groen is een initiatief van de Hogeschool Rotterdam en wordt ondersteund door het Programmabureau Duurzaam. Het RMC participeert in de klankbordgroep van de uitvoerende projectgroep, denkt mee over de ontwikkeling van de website voor de leerlijn en zal zorgen voor borging van de leerlijn zodra deze online staat. Het project is erop gericht om na de basisschool op gepaste wijze een educatieve doorlopende leerlijn te ontwikkelen voor het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs.

3.6.2 Wellantcollege

Het Wellantcollege Kralingen is een (v)MBO school gericht op groene opleidingen. Het Wellant wil zich steeds meer gaan profileren als groen – en duurzaamheidskenniscentrum. Samen met het Wellantcollege bekeek het RMC de mogelijkheden elkaar te versterken. Zo zal het startschot van de nieuwe opleiding Urban Green Development in 2013 op het Dakkakers plaatsvinden. Vooral omdat het Dakkakers een exponent zijn van de toekomstige Urban Green opleiding. De Dakkakers en stadslandbouw zijn voorbeelden van ontwikkelingen waarmee leerlingen van de nieuwe groene opleidingen te maken gaan krijgen in de toekomst.

3.6.3 Maatschappelijke stages

In samenwerking met verschillende MBO en HBO instellingen creëert het RMC maatschappelijke groene stages. Het RMC vindt samen met de onderwijsinstellingen het belangrijk dat er voldoende groene maatschappelijke stages zijn in Rotterdam. Via het project 'Pot goud op zuid' staat het RMC in direct contact met maatschappelijke stage-coördinatoren van bijna alle VO op Rotterdam-zuid.

4. Stadsnatuur & Ruimte

4.1 Parkenoverleg Rotterdam

In het Parkenoverleg Rotterdam zijn inmiddels 29 parken vertegenwoordigd door bewoners/omwonenden. In 2012 kwam het Parkenoverleg twee maal in vergadering bijeen en werden er excursies georganiseerd naar het Zuiderpark, het Dakpark in Rotterdam West en de Dakakkers boven op het Schieblock. De voorzitter van het Parkenoverleg Jan de Haas, sinds de oprichting van het Parkenoverleg betrokken, kondigde eind 2011 aan zijn rol als voorzitter te willen neerleggen. Hij is begin 2012 opgevolgd door Marius Huender (actief voor de vrijwilligersgroep Kralingse Bos).

Vanuit het Parkenoverleg zijn in 2012 de volgende punten besproken en activiteiten georganiseerd:

- Excursie: Dakpark onder leiding van Piet Huiskens
- Bezoek met parkvertegenwoordigers in het Dakparkcafe. Hier gaf Piet Huiskens een presentatie over het Dakpark. In het toekomstige park krijgen de bewoners een fysieke plek in het park. Ook gaan zij een deel van het beheer uitvoeren. Bewoners hebben veel invloed gekregen/genomen bij de ontwikkeling van het park, veel betrokkenheid vanuit de wijk, tientallen bewoners zijn actief betrokken bij het 'terugveroveren' van de wijk. Uitwisselen gedachten bewonersparticipatie onderhoud van het Dakpark. Gediscussieerd werd vooral over: het eigenaarschap, bewoners in relatie tot hun betrokkenheid en de relatie bezuinigingen en alternatieve beheer- en inrichtingsmogelijkheden vanuit bewoners zelf.
- Overleg met Geert van Poelgeest van het Haags Milieucentrum. Het Haags Milieucentrum in Den Haag wil een vergelijkbaar overleg opstarten als het Rotterdamse Parkenoverleg.
- Een excursie naar de Dakakkers onder leiding van Wouter Uitvoering: Wouter Bauman.
- Overleg met als onderwerp het uitwisselen van informatie tussen de vertegenwoordigers.
- Excursie naar het Zuiderpark. Tijdens dit bezoek is het Parkenoverleg rondgeleid door Parkmanager Wim Leussink, Dick Peerdeman, Rik Kraaij oprichter van de natuurwerkgroep Zuiderpark.

In het Parkenoverleg zijn vertegenwoordigd: *Het Dakpark, Parken Hoek van Holland, Oudelandspark, Bonairepark, Ruigeplaatbos, Visserijgriend, Park Hudsonweg, Kralingse bos, Ommoordse Veld, Ons Park, Rozenburgpark, Melanchtonpark, Park Zestienhoven, Prinsenpark, Randpark Oosterflank, Semiramispark, Rietveldpark, park Kralingseveer, Roel Langerakpark, Schat van Schoonderloo, Schiebroekse park, Spinozapark, Twee Heuvels, Vroesenpark, Wollefoppenpark, Wijkpark Het Oude Westen, Het Park (bij de Euromast), Zuiderpark.*

Doel Parkenoverleg

Doel van het Parkenoverleg is een platform te vormen voor parken in Rotterdam en de communicatie tussen diverse partijen te bevorderen. Partijen die hier baat bij hebben, zijn bewonersorganisaties, parkbeheerders van de gemeente, (deel)gemeentebesturen, parkgroepen ('vrienden van het park') en het Rotterdams Milieucentrum. Tussen al deze partijen wordt kennis uitgewisseld en de betrokkenheid van Rotterdammers bij de parken neemt toe, wat leidt tot een hogere kwaliteit van het groen in Rotterdam.

www.rotterdamseparken.nl

4.2 Milieuvriendelijkste tuin van Rotterdam

‘De milieuvriendelijkste tuin van Rotterdam’ is een wedstrijd gericht op het vergroten van de biodiversiteit in eigen straat en buurt en het tegengaan van verstening hetgeen ten goede komt van de waterhuishouding en het klimaatadaptieprogramma van de stad.

De tuinenwedstrijd was een initiatief van het Rotterdamse Parkenoverleg. Het Rotterdams Milieucentrum geeft er uitvoering aan. In het project wordt samengewerkt met een aantal lokale Rotterdamse (natuur)organisaties.

Na twee eerdere geslaagde editie in 2010 en 2011 is besloten om de wedstrijd in 2012 een vervolg te geven. Rotterdammers met een groene tuin of - balkon konden zich dus ook in 2012 via de website www.milieuvriendelijkstetuin.nl inschrijven voor de wedstrijd. Op de website vullen deelnemers eerst de ‘Tuinenmeetlat’ in. De meetlat berekent per tuin een score. Deelnemers kunnen ook een foto uploaden van hun tuin. De meetlat maakt een voorselectie voor de tuinen die door een jury bezocht gaan worden. Er waren in 2012 twee categorieën: privé- en volkstuinten en balkons en dakterrassen. In 2012 deden ruim 300 Rotterdamse tuinen mee. Tijdens de Groeneconferentie op 13 december ontvingen de twee winnaars de Milieuvriendelijkstetuinbokaal. Bij de groene evenementen ‘Rotterdam Zaaït’ en ‘Rotterdamse Oogst’ stond het RMC met informatie – en promotiestands. Publiciteit vond eveneens plaats op het Dakterras van Engels bij de groene dakenpromotiemiddag en in de Drijvende Bollen in de Rijnhaven tijdens de Wereldhavendagen. In 2012 werd de wedstrijd overgenomen door de gemeenten Zoetermeer en Groningen. Beide steden maken gebruik van de RMC-website en de meetlat die door het RMC werd ontwikkeld.

www.milieuvriendelijkstetuin.nl

4.3 Groenpunt

Het Groenpunt is een overleg tussen het NIVON Rotterdam, de stichting Landschapsonderhoud Rotterdam, IVN Rotterdam, Ark Nature, de Rotterdamse Bond voor Volkstuinders, (voorheen) Sport en Recreatie afdeling Natuur en Milieueducatie en het RMC. Het doel is groene publieksactiviteiten onder de aandacht van het Rotterdamse publiek te brengen. Het Groenpunt was naast een overleg ook een echt ‘groen punt’: een paal met daarop een groene punt. In 2012 werd het NIVON getroffen door een grote bezuiniging op haar budget. Hierdoor werden alle betaalde krachten van het NIVON ontslagen. Ook de voortgang van het Groenpunt kwam hierdoor onder druk te staan. Door het bestuur en de vrijwilligers van de afdeling NIVON Rotterdam wordt momenteel gekeken hoe de organisatie zich onder de huidige omstandigheden voort kan zetten. Omdat het NIVON de organisator was van het Groenpunt wordt intern gekeken hoe dit overleg kan worden doorgezet. Het RMC wil hierin een actieve rol gaan spelen. Ondanks de problemen kwam in 2012 het Groenpunt drie keer bij elkaar. www.groenpunt.nl

4.4 Dakakker

Op 19 april, de officiële start van de Internationale Architectuur Biënnale in Rotterdam, werden ook de Dakakkers op Het Schieblock geopend. Onder grote belangstelling van (internationale) pers werden de Dakakkers officieel geopend. Tientallen journalisten van tv, radio, kranten en magazines kwamen een kijkje op het dak nemen waarna nog vele duizenden de Dakakkers kwamen bezoeken in excursiegroepen of ‘open dagen’ zoals tijdens de dag van de architectuur.

Het plan voor de Dakkakers was een initiatief Architectenbureau ZUS en het Rotterdams Milieucentrum beide gevestigd in Het Schieblock. De Dakkakers werd als onderdeel van de 'Testsite central district' ook formeel een programma van de Internationale Architectuur Biënnale. De Dakkakers waren ook een 'satelliet-project' van de 'Luchtsingel'. De luchtsingel, een initiatief van ZUS, zal Rotterdam Central District (het 'stationsgebied') ruimtelijk gaan koppelen met de overigen delen van het centrum van Rotterdam'. In maart 2012 won dit project het eerste Rotterdamse Stadsinitiatief hierdoor kwam (ook) budget vrij voor de aanleg van de Dakkakers. Naast financiering vanuit het Stadsinitiatief werd ook budget vrijgemaakt door de beheerder van het Schieblock: Schieblock BV. De Dakkakers konden in drie weken tijd daadwerkelijk aangelegd met als projectuitvoerder Binder Groenprojecten uit Poortugaal en Optiegroen dak- en gevelbegroeiing uit Amersfoort. Dakboerin Annelies Kuipers uit Haarlem zorgt voor een eerste beplantingsplan. Het beheer werd afgestemd met het RMC die een groep vrijwilligers uit de stad wierf en coördineerde. Het RMC legde ook de eerste contacten met potentiële afnemers (horeca) en organiseerde opendagen, excursies en workshops op de Dakkakers. Tevens zorgde het RMC voor bij-financiering ten behoeve van de verbouwing van de dakopbouw en de ontwikkeling van een educatief programma over stadslandbouw gericht op basisscholen en voortgezet onderwijs (Dakennie?).

Op de Dakkakers worden niet alleen groenten, fruit en kruiden geteeld, er staat ook twee bijenkasten en een wilde bijenhotel. Dit bijenhotel was een cadeau van het Rotterdamse Ambrosiusgilde aan het RMC. De verse dakproducten werden geleverd aan lokale restaurants als Bird, Lungo, MESS en aan huurders van het Schieblock.

www.dakakker.nl

4.5 Dierenwelzijn en Stadsnatuur

Na een lange periode van voorbereiding werd op 15 januari 2009 op het stadhuis de adviescommissie Dierenwelzijn en Stadsnatuur geïnstalleerd, nadat het College van B & W hiertoe had besloten. De commissie stond in onder voorzitterschap van de heer Ton Dorrestein (oud-directeur van Diergaarde Blijdorp) dit voorzitterschap werd eind 2011 overgenomen door oud gemeenteraadslid Theun Woudenberg. De commissie bestaat verder uit de heren Rinus Hitzert van de Dierenbescherming Rijnmond, Niels de Zwarte van bureau Stadsnatuur Rotterdam, Emile van Rinsum van het RMC en uit mevrouw Nora Koster van de GroenServiceZuidHolland (GZH). De opdracht aan de commissie is het Rotterdamse College van B & W te voorzien van gevraagd en ongevraagd advies. De commissie heeft in 2012 o.a. het 'Advies verbetering leefomstandigheden bij en overige bestuivende insecten in Rotterdam' uitgebracht. Zie voor het jaarverslag 2012 van de commissie www.dwsn.nl. Over in de commissie te bespreken punten proberen wij vanuit het RMC zoveel mogelijk contact te houden met de achterbanorganisaties die bezig zijn met dierenwelzijn en stadsnatuur o.a. via internet www.dwsn.nl.

Adviescommissie Dierenwelzijn

De oprichting van de adviescommissie Dierenwelzijn en Stadsnatuur is een direct gevolg van de in 2005 ingediende motie Recreologie in de gemeenteraad door de fractie van Leefbaar Rotterdam en de raadsfractie van het CDA. De dienst Sport en Recreatie kreeg van de wethouder Buitenruimte de opdracht om een dergelijke commissie op te zetten.

4.6 BIJeenkomst: Bijensymposium

Op 6 juni werd door het RMC in het kader van 2012 het Jaar van de Bij een Bijensymposium georganiseerd dat werd gebruikt voor het overhandigen van het door de Adviescommissie Dierenwelzijn & Stadsnatuur in samenspraak met het RMC opgestelde bijenadvies aan de wethouder Duurzaamheid en Buitenruimte Mevrouw van Huffelen. Ook werd door twee deelgemeenten het bijenconvenant van het Jaar van de Bij ondertekend. Mede ondertekenaars waren Josine Storman van de SP fractie in de gemeenteraad en Judith van Bokhove namens de GroenLinks-fractie in de Rotterdamse raad.

Bij dit drukbezochte symposium was er een aantal sprekers en bij-gerelateerde informatiestands. Veel vertegenwoordigers van de Rotterdamse politiek, de gemeentelijke diensten en imker – en natuurorganisaties waren aanwezig.

Dick Zom de vice-voorzitter van de Bijenhoudersvereniging het Ambrosiusgilde en Aat Rietveld vicevoorzitter van Nederlandse Vereniging van Bijenhouders heetten de deelnemers aan het symposium welkom. Imker en filosoof Carien de Jonge beet als eerste spreker de spits af met een inspirerend filmpje en een betoog over het houden van bijen in een maatschappelijke context. Ook sprak Marco Hoffman van de Wageningen universiteit (WUR), de schrijver van 'Biodiversiteit in tuin en plantsoen'. Garry Bakker van Bureau Stadsnatuur Rotterdam sprak over het belang van ecologische verbindingszones in de stad voor bijen en andere bestuivers. Jan van de Brand van Groenservice Zuid Holland hield een krachtig betoog over de inrichting van recreatie gebieden rekening houdend met het vergroten van de biodiversiteit. 'Keynote speaker' was wethouder Duurzaamheid, Buitenruimte en Binnenstad Alexandra van Huffelen. Zij stelde te streven naar een bijvriendelijke stad. Directeur RMC (en vice-voorzitter van de Adviescommissie Dierenwelzijn & Stadsnatuur) Emile van Rinsum overhandigde de wethouder het 'Advies voor de verbetering van de leefomstandigheden van bijen en overige bestuivende insecten in Rotterdam' dat in opdracht van de wethouder door de Adviescommissie Dierenwelzijn en Stadsnatuur en het Rotterdams Milieucentrum werd opgesteld. Na deze aanbieding onthulde de wethouder de nieuwe bijenkasten boven op de Dakkokers. De portefeuillehouders Chantal Zeegers en Nils Berndsen van de deelgemeenten Hillegersberg - Schiebroek en Noord ondertekenden namens de eerste twee deelgemeenten het bijenconvenant van het Jaar van de Bij. Vanuit de stedelijke politiek waren het de gemeenteraadsfracties van GroenLinks en de SP die als eerste het convenant ondertekenden. In dit landelijke bijenconvenant werd afgesproken dat er niet meer met schadelijke bestrijdingsmiddelen zal worden gewerkt en er in de aanplant in de buitenruimte volop prioriteit zal worden gegeven voor bijen en andere bestuivers belangrijke aanplant. Volop aandacht voor de bij dus in Rotterdam!

Verslag van de BIJeenkomst van Cineac Milieu TV:

http://www.milieucentrum.rotterdam.nl/?text_ID=1517&txt=yes&onderwerp_ID=2&sonderwerp_ID=29

4.7 Maasvlakte2

Hoewel het RMC niet direct betrokken was bij jarenlange onderhandelingen over de aanleg van het nieuwe land en de natuurcompensaties, volgde het Milieucentrum het proces wel op de voet. Diverse keren schoven we ook aan bij het overleg tussen de Milieufederatie, lokale milieugroepen, Natuurmonumenten, stichting de Noordzee en stichting Duinbehoud. Gezamenlijk formuleerden en stuurden het RMC met de Milieufederatie in de loop der jaren ook een aantal keer een zienswijze op de (voortontwerp)bestemmingsplannen voor de Maasvlakte2. In 2009 resulteerde dit in het convenant Visie en Durf, waarin overheid, Havenbedrijf, natuur- en milieuoorganisaties zich committeren aan diverse afspraken over duurzaamheid, mobiliteit en natuurcompensatie. Het Milieucentrum was niet een van de mede-ondertekenaars van dit convenant. Hierdoor bleef en blijft het Milieucentrum buiten het overlegproces tussen de verschillende partijen.

De uitvoering van de gemaakte afspraken zal vele jaren in beslag nemen. De monitoring wordt aangestuurd door de verschillende partijen die contact met elkaar houden via de Tafel van Borging, voorgezeten door een onafhankelijk voorzitter. Namens de natuur- en milieubeweging neemt de Milieufederatie Zuid-Holland deel aan De Tafel. Het RMC is afhankelijk van de informatievoorziening vanuit de Milieufederatie. In 2012 was hierover nauwelijks overleg met de collega's van de Milieufederatie.

www.maasvlakte2.com

4.9 Binnenterrein De Arend

Het binnenterrein aan de Kaapstraat in de Afrikaanderwijk werd in opdracht van Gemeentewerken op een natuurlijke manier aangelegd, naar een ontwerp van bureau Buitenkans; dit na uitgebreide planvorming in samenwerking met omwonenden en gebruikers van het terrein. De financiering was in 2007 al geregeld via de Groene Duimen, een aanvraag die toen samen met ons tot stand was gekomen. Bij de inspraak konden de bewoners ook in 2012 op onze ondersteuning rekenen.

4.10 A13 – A16

De nieuwe verbindingsweg tussen de Rijkswegen A13 en A16 is vlak langs de wijken in Hillegersberg, Schiebroek en Ommoord gepland. Dat betekent extra lawaai en luchtvervuiling voor de omwonenden, maar ook een 'ruimtelijke ingreep' die grote gevolgen heeft voor bijvoorbeeld het Lage Bergse Bos. De nieuwe weg doorkruist ecologische zones en vermindert recreatiemogelijkheden. Aan de andere kant denken de minister en Rijkswaterstaat met de aanleg van de weg de druk te ontlasten op de zwaarbelaste A13 (die door de woonwijken van Overschie loopt).

Het Rotterdams Milieucentrum werkt rond de A13-A16 samen met o.a. het Platform Regiopark Rottmeren A13/A16 en de Belangenvereniging Hillegersberg Bergse Bos (BVHBB).

Het gezamenlijke standpunt is dat de nieuwe weg ter hoogte van het Lage Bergse Bos niet te zien, te horen en te ruiken zou moeten zijn, maar ook dat er serieus naar varianten moet worden gekeken zoals Portway Rotterdam, een variant die de A13 min of meer verlegt ontwikkeld door Ir. Bos (van de Bos-variant). De Portway Rotterdam zou de A13 ter hoogte van Overschie als snelweg overbodig maken.

Bewonersorganisaties en het Rotterdamse Milieucentrum zijn ook in 2012 in het commentaar richting gemeenteraad gezamenlijk opgetrokken. De gemeente is ook voorstander van een tunnel ter hoogte van het Lage Bergse Bos, en komt hiermee dus tegemoet aan de eisen van de bewoners. Het is nog onduidelijk hoe het ter hoogte van Ommoord zal moeten.

De samenwerkende bewonersorganisaties hebben zelf veel verkeersdeskundigheid in huis, maar toch konden we de georganiseerde bewoners soms goed adviseren over de te voeren lijn. Ook hebben we in 2012 ons eigen lobbytraject gevolgd.

5. Landelijk overleg

5.1 Milieucentra

In 2012 overlegden de directeuren van de vier grootstedelijke Milieucentra (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht) in totaal vier keer met elkaar. Het kwam tot uitwisseling van informatie, waarbij ook mogelijke samenwerkingsprojecten werden besproken. Ook organiseerden de vier centra de jaarlijkse Milieucentrumdag.

In 2012 overlegden de groenexperts van de vier grootstedelijke milieucentra (Amsterdam, Den Haag, Utrecht en Rotterdam) eenmaal met elkaar. Het kwam tot uitwisseling van informatie, waarbij ook mogelijke samenwerkingsprojecten werden besproken.

5.2 Stook je rijk

Het RMC in 2012 overlegden regelmatig met het Amsterdams Milieucentrum, de Gelderse, Overijsselse en Utrechtse Milieufederatie en de Woonbond over het samenwerkingsproject 'Huurders op de bres voor hogere energielabels' oftewel 'Stook Je Rijk' (zie elders in dit werkverslag).

5.3 Digitaal

Ook digitaal hield het RMC contact met de buitenwereld. Onder andere via het landelijke digitale netwerk 'Groen in de Stad' een netwerk bestaande uit groenprofessionals gericht op de stad. Personen die hierbij zijn aangesloten zijn werkzaam bij bedrijven, het Rijk, provincie, gemeenten. Via LinkedIn startte het RMC discussie waar aangesloten leden op konden reageren. Op deze manier konden landelijke ontwikkelingen en discussies gevolgd en geïnitieerd worden.

Ook op de volgende groepen worden door het RMC gevolgd en discussies geïnitieerd: CROW Levende Stad; Bijen, bermen en bloemen; Duurzame Stad; Groene Hart, Kloppend hart; ROTTERDAM – My City!!; Stedelijke Vernieuwing; de Stichting Natuur en Milieu; AgentschapNL; Biologische Boeren en Tuinders; Blok voor Blok; CarotMob Rotterdam; Natuur en Milieufederaties; Duurzaam Gebouwd; Ecomobiel; Hier Opgewekt; Nudge; Urgenda VVM.

Zie in **bijlage 2** een overzicht van conferenties en landelijke overleggen.

6. Milieucommunicatie

Een goede communicatie met de achterban, het publiek en de beleidsmakers/politiek is voor ons van groot belang. Onze communicatiemiddelen daarvoor zijn de Groene Agenda, de digitale Rotterdamse Milieucourant en onze diverse websites, facebook - en twitteraccounts.

6.1 Groene Agenda

Helaas viel het doek voor de gedrukte Groene Agenda in 2011 vanwege de bezuiniging op het basisbudget. De agenda werd nog drie keer verspreid in 2011 in de hele regio Rijnmond, in een oplage van 12.000 stuks. In 2012 stopte de papierenverspreiding dus helemaal. Er werd gewerkt aan een digitaal exemplaar die begin 2013 van start zal gaan. De Agenda is gericht op een breed publiek en biedt vele groene activiteiten aan in de Rijnmondregio en verbindt op die manier de groene gebieden rond de stad met de mensen in de stad zelf en maakt promotie voor de groene en duurzame activiteiten van verschillende organisaties in de stad.

De website bleef en blijft in de lucht, zie www.groeneagenda.nl.

6.2 Rotterdamse Milieucourant

De Rotterdamse Milieucourant (RM-courant) is een digitale nieuwsbrief die naar ruim 2300 e-mailadressen wordt verstuurd. De courant is gericht op mensen met belangstelling voor natuur en milieu en biedt vooral Rotterdamse (maar ook algemeen landelijke) onderwerpen aan. De RM-courant is voor het RMC en onze achterbangroepen ook een mogelijkheid om standpunten en activiteiten bekend te maken.

6.3 Websites/facebook - en twitteraccounts

Naast de hoofdwebsites www.milieucentrum.rotterdam.nl en www.groeneagenda.nl heeft het RMC een aantal sub-websites die specifieke projecten ondersteunen, zoals www.milieudivers.nl, www.natuurinkaart.nl. Speciaal voor jongeren werd de website www.iederslucht.nl gestart (zie 3.5). De website van het Rotterdamse Parkenoverleg is www.rotterdamseparken.nl over de Rotterdamse parken en werd in 2012 gelanceerd. Ook werd er veelvuldig door het milieucentrum getwitterd op de accounts */milieucentrum*, */milieudivers* */opzuinig* en */d_akkers*. Namens de vier milieuentra ook op */duurzamestad*. Eind 2012 hadden gezamenlijk RMC-accountants meer dan 6000 volgers. Hetgeen veel is voor een lokale organisatie. Op Facebook werd het milieucentrum steeds actiever om 2012.

6.4 Cineac Milieu TV

Cineac Milieu TV is een product van het Rotterdams milieucentrum en het lokale station Cineac TV. De televisieploeg gaat iedere week op zoek naar duurzame onderwerpen. Naar Cineac TV wordt in Rotterdam zeer goed gekeken. Het is een lokaal TV-station dat dicht bij de mensen staat en door een groot aantal vrijwilligers wordt gemaakt. Cineac TV <http://www.cineac.tv/> is in de buurt zeer actief en maakt verschillende wijkedities. Elke woensdag was er een nieuwe aflevering te zien over milieu, duurzaamheid en energiebesparing.

Bijlage 1 jaarverslag 2012 RMC

Overzicht van de groepenondersteuning in 2012 (in willekeurige volgorde)

ALACRITAS ***

ALACRITAS is een organisatie voor training, advies en projectmanagement, gericht op het bevorderen van participatie en innovatieve projectontwikkeling in de sociale sector. RMC heeft ondersteuning verricht bij projecten die gericht zijn op afval in de wijken.

Uitvoering: Mohamed Hacene

Ambrosiusgilde Rotterdam***

In het kader van 2012 het Jaar van de Bij heeft het RMC in samenwerking met het Ambrosiusgilde een Bijensymposium georganiseerd. Ook werd bij dit symposium een door de Adviescommissie Dierenwelzijn & Stadsnatuur in samenspraak met het RMC opgestelde bijenadvies aan de wethouder Duurzaamheid en Buitenruimte Mevrouw van Huffelen aangeboden. Leden van het Rotterdamse Ambrosiusgilde hebben in sterke mate meegewerkt aan de inhoud van dit advies.

Uitvoering: Wouter Bauman

Blijstroom ***

Blijstroom is een van de eerste bewoners energiecoöperaties in Rotterdam. Vanuit het RMC werd de coöperatie intensief ondersteund. Ook zorgde het RMC middels het 'groepenbudget' voor een minimaal startkapitaal. Blijstroom werd officieel 'gelanceerd' tijdens de door het RMC georganiseerde Duurzaamemarkt in de 'Week van de Duurzaamheid' op 10 oktober.

Uitvoering: Emile van Rinsum

Dakakker***

Elke vrijdagmiddag werd met een groepje vrijwilligers op de Dakakker gewerkt. De werkmiddagen zorgen voor participatie van buurtbewoners en sociale activering van personen die (tijdelijk) geen werk hebben. Dit zorgt voor nieuwe ontmoetingen in stad op een bijzondere locatie.

Uitvoering: Wouter Bauman

Deelgemeente Noord ***

De Deelgemeente Noord vroeg het Rotterdams Milieucentrum de 'Week van de Duurzaamheid' vorm te geven. Het RMC organiseerde een 'Duurzaamemarkt', een Debatavond over energiecoöperaties en de start van de vijfde editie van het Klimaatstraatfeest op en rond het Noordplein met o.a. de 'ledlampionnenoptocht'.

Uitvoering: Emile van Rinsum

Deelgemeente Hillegersberg – Schiebroek *

Gesprek gevoerd met de portefeuillehouder van de Deelgemeente Hillegersberg Schiebroek over een mogelijk samenwerking RMC en de Deelgemeente.

Uitvoering: Emile van Rinsum

Bewonersmeetpunt Overschie **

Ondersteuning van het Bewonersmeetpunt Overschie bij de opstart van de meetactie met Palmesbuisjes door Milieudefensie.

Uitvoering: Emile van Rinsum

Urbannerdam ***

Samenwerking rond de 'Dag van de Duurzaamheid' en plannen voor de verduurzaming van de bestaande bouw in de Deelgemeente Noord.

Uitvoering: Emile van Rinsum

Stichting de Luchtsingel/ZUS

Advisering over de Dakkokers en het in te dienen Stadsinitiatief. Fonds – en sponsorwerving ten behoeve van de verbouwing en de inrichting van de 'dakopbouw' op de Dakkokers.

Uitvoering: Emile van Rinsum

Initiatief 'kamphuis' Eiland van Brienoord **

Gesproken met de initiatiefneemster van het kamphuis 'Arend en de Zeemeeuw' op het Eiland van Brienoord. Men wil dit oude kamp/ buurthuis weer nieuw leven inblazen.

Uitvoering: Emile van Rinsum

Hogeschool Rotterdam

Gastcolleges 'Milieuvoorlichting' en duurzaamheidseducatie ten behoeve van de leerarenopleiding Biologie op de Hogeschool Rotterdam.

Uitvoering: Emile van Rinsum en Mohamed Hacene

Milieudefensie Rotterdam ***

Milieudefensie heeft een groot aantal lokale afdelingen ook in Rotterdam. Het RMC ondersteunde de Rotterdamse afdeling op kleine schaal door middel van het doormailen van uitnodigingen, informatie, nieuwsbrieven en het bieden van gelegenheid te vergaderen in de ruimte van het RMC. Er is ook overleg geweest met Milieudefensie over op te zetten meetpunten met behulp van palmesbuisjes.

www.milieudefensie.nl.

Uitvoering: Mohamed Hacene

Bewonersgroep Schieveenstraat ***

In het kader van het Klimaatstraatfeest en *De Light Challenge is een ontwerpwedstrijd voor een nieuw lichtconcept in een woonstraat. De Light Challenge- gemeenten dagen studenten van het HBO en WO uit om samen met bewoners uit de deelnemende gemeenten tot nieuwe lichtconcepten te komen. De gemeente Rotterdam doet mee en de Schieveenstraat vertegenwoordigt Rotterdam.*

www.klimaatstraatfeest.nl ; <http://www.lightchallenge.nl/>

Uitvoering: Mohamed Hacene

Bewonersgroep Schieveenstraat **

Ondersteuning van de Bewonersgroep bij het oppakken van de stratenscompetitie het HIER-Klimaatstraatfeest en het 'duurzaamplan' voor het energiezuiniger maken van de huurwoningen van Vestia.

Uitvoering: Emile van Rinsum

Scholengemeenschap IBN Ghaldoun **

IBN Ghaldoun ziet het als haar taak om haar leerlingen op gepaste wijze van informatie te voorzien over natuur & milieu in hun omgeving en de omgeving van school.

RMC heeft hier een adviserende rol in.

Uitvoering: Mohamed Hacene

Kies kleur in groen **

Landelijke organisatie die zich met name richt op (groene)onderwijs. Binnen hun organisatie en op verzoek van verschillende groene opleidingen proberen ze een goed beleid aan te bieden op het gebied van duurzaamheid en diversiteit. Het werk van het RMC wordt gezien als voorbeeld.

Uitvoering: Mohamed Hacene

Groep Rotterdamse milieuvorlichters ***

In totaal wordt een groep van 160 Rotterdamse milieuvorlichters ondersteund, met persoonlijke coaching en begeleiding, materialen-uitleen (zoals laptoppen, beamer en audiovisuele apparatuur), bijeenkomsten en terugkomdagen. In 2012 was er geen cursus RMV. Contact via mail, telefonisch en sms, bijeenkomsten, organisatie van de cursus RMV 2011. De cursus valt onder het project MilieuDivers. *Onderdeel van MilieuDivers.*

www.milieudivers.nl

Uitvoering: Mohamed Hacene

Vrouwenstudio Cleo Patria (zeven wijkstudio's) ***

Cleo Patria is een organisatie die gericht is op het participeren en emanciperen van vrouwen. Cleo Patria krijgt onze ondersteuning om milieu en klimaatonderwerpen ter sprake te brengen. In zes wijkstudio's zijn bijeenkomsten over klimaat en luchtkwaliteit geweest. Contact: wijkbijeenkomsten, vergaderingen en telefonisch/e-mailcontact. Onderdeel van MilieuDivers. IJsselmonde, Lombardijen, Paperclip, Katendrecht, Schiebroek, Hoogvliet

www.cleopatria.nl

Uitvoering: Mohamed Hacene

Bewonersgroep De Arend **

Binnenterrein De Arend ontving in 2006 een Groene Duim. Het RMC ondersteunt de groep bij het realiseren van een groen en natuurlijk binnenterrein en speelplaats. Contact: vergaderingen, procesbegeleiding, gezamenlijke organisatie van activiteiten en e-mailcontact. In 2012 stond deze begeleiding op een lager pitje. Een groot deel van het inrichtingsplan is intussen gerealiseerd.

Uitvoering: Mohamed Hacene

Bewonersorganisatie Afrikaanderwijk *

Het RMC was betrokken bij het overleg van de bewonersorganisatie Afrikaanderwijk, samen met het opbouwwerk. Concreet gaven wij ondersteuning en advies op het gebied van natuur en milieu en bewonersparticipatie. Contact: vergaderingen op aanvraag, niet-periodiek telefonisch contact. In 2012 stond deze begeleiding op een lager pitje omdat zowel opbouwwerk als de Bewonersorganisatie wegens bezuinigingen werden getroffen.

Uitvoering: Mohamed Hacene

Bewonersgroep Blijdorp/Bergpolder (voorheen Bewonersgroep Kick off) **

Kick off is een groep uit Rotterdam die zich inzet voor de verbetering van de luchtkwaliteit en de hoeveelheid auto's in Blijdorp. De groep is ontstaan als 'protest' tegen de te plannen ondergrondse parkeergarages in de wijk. Kick off vraagt regelmatig advies en milieustukken over luchtkwaliteit. Contact: ondersteuning op aanvraag, informatie-onderzoek, sporadisch persoonlijk contact.

Uitvoering: Mohamed Hacene

Bomenridders*

Met enkele bestuursleden mondeling en per mail contact over het reilen en zeilen van de Bomenridders

Uitvoering: Wouter Bauman

Bro's in nature *

Jongeren die de natuurboodschap willen uitdragen. In 2011 maakte de jongeren een videofilm. In 2012 zette het RMC deze videofilm uit op internet en via Cineac TV.

Uitvoering: Mohamed Hacene

Bureau Stadsnatuur Rotterdam***

Met bSR werd contact onderhouden over de voortgang van Natuur in Kaart. Vrijwilligers inventariseerden dit jaar weer de natuur in Rotterdam. Personen die inventariseren kunnen, indien zij hiertoe in staat zijn, deze gegevens zelf via internet invoeren.

Regelmatig worden vragen van Rotterdammers, instellingen of de pers doorverwezen naar bSR.

Uitvoering: Wouter Bauman

Bewoners comité Essenburgsingel ***

De actieve bewoners van de Essenburgsingel werd waar nodig door het RMC ondersteunt en van informatie voorzien.

Uitvoering: Mohamed Hacene

Clean drinks *

Het RMC ondersteunt en geeft zo nodig advies aan de Rotterdamse afdeling van Clean drinks. In 2012 heeft het RMC alleen de contacten onderhouden. De activiteiten van Clean Drinks Rotterdam stonden in 2012 op een laag pitje.

Uitvoering: Mohamed Hacene

Binnen Groen, Buiten Groen *

Het project Binnen Groen, Buiten Groen werd geïnitieerd door Dona Daria (Vrouwenemancipatiecentrum) en werd door het RMC ondersteund. Gezamenlijk werden de activiteiten rond het thema 'de boom' opgezet, wat resulteerde in een kleurrijke fototentoonstelling met foto's van fotografe Karin Oppelland. In 2012 zijn er contacten geweest over een vervolg op deze groene activiteit.

Contact: mail- en telefonisch contact.

www.donadaria.nl

www.binnengroenbuitengroen.nl

Uitvoering: Mohamed Hacene

Eetbaar Rotterdam***

Is o.a. een overkoepelende vereniging voor stadslandbouw initiatieven. Regelmatig is er contact met de voorzitter per mail, telefonisch en met bijeenkomsten over de activiteiten van deze vereniging.

Uitvoering: Wouter Bauman

HIER-Klimaatstraatfeest-campagne ***

Klimaatstraatfeest is een landelijke campagne die in oktober 2008 van start ging en die loopt t/m mei 2013. In Rotterdam en omstreken wordt het ondersteund en gecoördineerd door het RMC in samenwerking met het Programmabureau Duurzaam. Contact: telefoon, mail, persoonlijk contact, organisatie van de officiële start van de campagne in Rotterdam, organisatie van de bezoeken van weerman Piet Paulusma (tv-uitzendingen SBS6), advies en ondersteuning bij de organisatie van (buren)acties.

www.klimaatstraatfeest.nl

Uitvoering: Mohamed Hacene

IVN Rotterdam**

Met de nieuwe voorzitter van IVN afdeling Rotterdam is regelmatig contact per mail over de Natuurgidsencursus die het IVN gaat geven. Het IVN organiseert regelmatig excursies. Deze worden bekend gemaakt in de Groene Agenda.

Uitvoering: Wouter Bauman

JOG, jong geleerd oud gedaan *

Jongerenorganisatie die een onderkomen hebben in het Natuurspeelplaats Ruige Plaat (Hoogvliet). Deze natuurspeelplaats werd opgezet door de stichting Ark en was al langer open voor kinderen uit de deelgemeente. Contact: vergaderingen, advisering en telefonisch/e-mailcontact.

www.jog09.hyves.nl

Uitvoering: Mohamed Hacene

Cineac TV ***

Stichting Cineac TV is een lokale tv-zender die op een laagdrempelige manier programma's maakt voor de Rotterdamse wijken. Programma's worden door bijna honderd vrijwilligers gemaakt. Het RMC ondersteunt Cineac TV door het stimuleren van meer milieuprogramma's en door de tv-vrijwilligers milieubewuster te maken. Contact: telefoon en mail, bijeenkomsten, persoonlijk contact, gezamenlijk maken van milieu-tv-programma's, het maken van plannen voor 2012 voor de campagne Klimaatstraatfeest.

www.cineacmilieu.tv

www.cineac.tv

Uitvoering: Mohamed Hacene

SVVP *

De Stichting voor Vernieuwing en Participatie is binnen haar organisatie druk bezig om natuur en milieu als reguliere onderwerpen van de stichting te krijgen. In 2012 had het RMC sporadisch contact met de stichting.

Uitvoering: Mohamed Hacene

Groene Urgentie **

Groene urgentie is een landelijke alliantie van onder andere, agrarische onderwijs centra, bedrijfsleven en ministerie van LNV. Doel is om het agrarische sector en het natuur goed in beeld te brengen bij jongeren. Vooral agrarische beroepen en natuur/milieu-beroepen worden gepresenteerd. RMC adviseur.

Uitvoering: Mohamed Hacene

Moestuinman ***

Contact: meerdere malen persoonlijk contact, telefoon, mail, bijeenkomst.

De moestuinman hebben ook meegewerkt met de aanleg van de Dakakker.

Uitvoering: Wouter Bauman

Wellant College (Kralingen) ***

Het Wellant College is een groen opleidingscentrum dat zich meer wil profileren in Rotterdam en dat ook jongeren met een allochtone achtergrond als nieuwe studenten wil aantrekken.

Contact: advies, ondersteuning en in contact brengen met andere organisaties o.a. Drijvend Rijnhaven paviljoen.

Uitvoering: Mohamed Hacene

Noord+ **

Het RMC adviseert en ondersteunt deze gefuseerde organisatie in Noord als het gaat om milieuprojecten zoals de Milieucoaches. De club bestaat o.a. uit het voormalig stichting SAJ. Noord + is bezig om meer natuur- en milieuprojecten te organiseren in Noord en meer betrokken te worden bij milieuvraagstukken in de Rotterdamse deelgemeente Noord.

Uitvoering: Mohamed Hacene

Natuur Cultuur en Bewegen**

Voor een evenement in het Zuiderpark is een aantal keer contact geweest. Een bezoek in het RMC voor de verkoop van wandelboekjes.

Uitvoering: Wouter Bauman

Nivon federatie afdeling Rotterdam***

Samen met o.a. het Nivon heeft het RMC een aantal keer per jaar overleg met het Groenpunt. De betaalde krachten zijn wegens bezuinigingen wegbezuinigd. Naar nieuwe samenwerkingsverbanden in het kader van het groenpunt wordt momenteel met verschillende partijen nagedacht.

Uitvoering: Wouter Bauman

Ommoordse Veld Open en Groen*

Zet zich in voor het behoud en de verbetering van het Ommoordse Veld. Allerlei acties worden bedacht om de aandacht op deze plek te vestigen. De acties zijn bekend gemaakt op de website van het RMC. Mailcontact en persoonlijk contact tijdens bijeenkomsten.

Uitvoering: Wouter Bauman

Stadsimkerij Bouna**

Abderrahim Bouna noemt zichzelf de stadsimker van Rotterdam. Met hem is meerdere malen telefonisch en met een afspraak overleg geweest over hoe hij zijn stadsimker plannen vorm kan geven.

Uitvoering: Wouter Bauman

Stichting Energietransitie Rotterdam (SER010) ***

Het Rotterdams Milieucentrum is een van de oprichters van SER010, de stichting Energietransitie Rotterdam. De stichting wil zich ontwikkelen als ondersteuningsorganisatie voor startende energiecoöperaties van bewoners en eventueel ook als 'koepel' dienen.

Uitvoering: Emile van Rinsum

Stichting AFRI **

Er zijn gesprekken gevoerd en handreikingen aangeboden om duurzame onderwerpen te laten integreren in de jongerenorganisatie Afri.

Contact: telefoon, mail en persoonlijke contacten.

Lidorganisatie.

www.stichtingafri.nl

Uitvoering: Mohamed Hacene

Studio Hergebruik *

De directeur van het Rotterdams Milieucentrum (ooit initiatiefnemer van een 'hergebruikatelier') is lid van het bestuur van de stichting Studio Hergebruik en vergadert en denkt mee over het te voeren beleid. Door de verhuizing van de Coolsingel en een mislukte doorstart op een andere locatie staan de activiteiten van de stichting op een zeer laag pitje. Er wordt door het bestuur nagedacht over nieuwe 'hergebruik' activiteiten vanuit deze stichting.

Uitvoering: Emile van Rinsum

Stichting Posado *

Culturele Kaapverdise vereniging gericht voor 50+ers bewoners van Delfshaven. Het RMC heeft op verzoek van de stichting in 2011 milieuvorlichtingen en een cursus Milieucoach georganiseerd. In 2012 onderhield het RMC contact.

Uitvoering: Mohamed Hacene

Stichting casa tibirias *

Stichting casa Tibiriass probeert in samenwerking met het RMC haar bezoekers/leden meer te laten verdiepen in het milieu in het algemeen en specifiek energiebesparing middels de inzet (en opleiding van) milieucoaches. In 2012 onderhield het RMC contact.

Uitvoering: Mohamed Hacene

Stichting kracht van de vrouw *

Cursus Milieuvorlichter opZuinig! Milieucoach en organisatie van een excursie in 2011. In 2012 onderhield het RMC de contacten.

Uitvoering: Mohamed Hacene (cursus door Mimi Slauerhoff)

Stichting Vliegwiél ***

Cursus Milieuvorlichter opZuinig! Milieucoach en plannen van een excursie in 2013. In 2012 onderhield het RMC de contacten, er zijn plannen voor een energiespreekuur. Blijvend contact en ondersteuning van de milieucoaches.

Uitvoering: Mohamed Hacene (cursus door Angelique Vandevenne in opleiding bij Mimi Slauerhoff)

Stichting Natuurbescherming Vlinderstrik**

Deze stichting zet zich sinds jaar en dag in voor de bescherming van de natuur in Schiebroek en omgeving. De stichting wordt regelmatig voorzien van informatie verstrekt door de gemeente aan het RMC. Het gaat dan om raadsbesluiten, bekendmaking van ter inzage legging van bestemmingsplannen, voorbereidingsbesluiten enz.

Uitvoering: Wouter Bauman

Transitiontown Rotterdam **

Contact: met meerdere personen persoonlijk contact, telefoon, mail, bijeenkomst. Gesprek gehad over een doorstart van de ze groep en meerdere bezoeken gebracht aan tuinen en een bijeenkomst. Ze hebben ook meegewerkt met de aanleg van de Dakakker

Uitvoering: Wouter Bauman

Vogelklas Karel Schot **

Twee maal is overleg geweest met de nieuwe voorzitter van de vogelklas om bij te praten over de ontwikkelingen van de vogelklas en zijn nieuwe functie. Ook is een bezoek gebracht tijdens de open dag in mei.

Uitvoering: Wouter Bauman

Hof van heden *

Hof van Heden in hoogvliet heeft een streven om de Ecodorp van Nederland te zijn. Het RMC ondersteunt ze van harte en bood in 2011 handreiking aan zoals cursussen, voorlichtingen en advies. In 2012 onderhield het RMC contacten.

Uitvoering: Mohamed Hacene

Werkgroep Braca (afrikaanderplein) *

Een werkgroep die jaren actief is op de Afrikaanderwijk. Ze richten zich voornamelijk op participatie. Op verzoek van Braca heeft het RMC informatie over klimaat gegeven en de cursus Milieucoach georganiseerd in 2011. In 2012 onderhield het RMC contacten.

Uitvoering: Mohamed Hacene

Parkenoverleg***

In het Parkenoverleg Rotterdam zijn inmiddels 29 parken vertegenwoordigd door bewoners/omwonenden. In 2012 kwam het Parkenoverleg twee maal in vergadering bijeen en werden er excursies georganiseerd naar het Zuiderpark, het Dakpark en de Dakkokers op het Schieblock. Welke parken? Zie paragraaf 4.1

Uitvoering: Wouter Bauman

Pot van goud *

Pot van Goud een samenwerkingsorganisatie van alle middelbaar- en voortgezet onderwijs in Rotterdam zuid. Via pot van goud bood het RMC haar educatieve-pakketten over luchtkwaliteit, klimaat, duurzaamheid aan de VO-scholen.

Uitvoering: Mohamed Hacene

Rijnhavenpark / INHolland *

Het RMC heeft een adviserende rol gehad bij het maken van plannen voor het Rijnhavenpark. In 2012 deed het initiatief mee aan het Rotterdamse Stadsinitiatief. Het plan werd niet geselecteerd. In de loop van 2012 kwam de voortgang van het project op een lager pitje te staan.

Uitvoering: Emile van Rinsum / Mohamed Hacene

Stichting Landschapsonderhoud Rotterdam***

Kees van der Zalm was hoofd van de jury van de wedstrijd Milieuvriendelijkste tuin van Rotterdam. Tijdens de Groene conferentie was het bedoeling dat hij de prijzen zou uitreiken aan de winnaars van de categorieën volks- en privé-tuinen. Kees was op de dag van de conferentie ziek en is die dag vervangen door Josine Strörmann. Ook is een aantal maal contact geweest met Landschapsonderhoud over een doorstart van het Groenpunt overleg.

Uitvoering: Wouter Bauman

Hogeschool Rotterdam***

Het RMC is betrokken bij de ontwikkeling van de Doorgaande Duurzame Leerlijn voor het Rotterdamse voortgezetonderwijs (KlimaatOnderwijs010) die vanuit de Hogeschool Rotterdam werd opgezet. Het RMC staat garant voor de borging van de leerlijn en neemt deel aan de klankbordbijeenkomsten met de gemeente (NME) en verschillende vakdocenten uit het voortgezet onderwijs. Ook heeft het RMC meegedacht over website die moet worden ontwikkeld.

Uitvoering: Mohamed Hacene / Emile van Rinsum

Hogeschool Rotterdam ***

Het Rotterdams Milieucentrum ontwikkelt in samenspraak met de docenten van de Hogeschool Rotterdam een aparte 'module' Natuur – en Milieueducatie voor de afdeling Biologie van de Hogeschool. Als basis wordt hierbij de cursus 'Milieuvorlichter' voor jongeren gebruikt.

Uitvoering: Mohamed Hacene en Emile van Rinsum

Scholengemeenschap Wienslag **

Eenmalig een informatiestand voor jongeren over luchtkwaliteit, klimaat, duurzaamheid en de opleiding Milieuvorlichter bij een Open Dag

Uitvoering: Mohamed Hacene

Scholengemeenschap Commenius **

Voorlichtingen over met name de luchtkwaliteit in Rotterdam

Uitvoering: Mohamed Hacene i.s.m. een van de Milieuvorlichters

Stichting Mostakbel (Feijenoord) **

Een zelforganisatie waar ook de buurtvaders van Feijenoord zijn gehuisvest. Het RMC gaf hier gerichte voorlichtingen over leefomgeving, de luchtkwaliteit en duurzaamheid.

Uitvoering: Mohamed Hacene

Wooncafe Rijnhaven **

Het RMC gaf gerichte voorlichting over milieu in dit ontmoetingsruimte voor bewoners van Hillekop en Rijnhaven.

Uitvoering: Mohamed Hacene

PRO LMC de Waal **

De Waal is de school voor de ondernemende en getalenteerde leerling op gl, kl of bl niveau. In de bovenbouw wordt Zorg & Welzijn Breed en Handel & Administratie aangeboden, sectoren die aansluiten op mbo-niveaus 2, 3 of 4.

Op hun verzoek verzorgde het RMC gastlessen in samenwerking met de jongeren milieuvorlichters.

Uitvoering: Mohamed Hacene

Heijplaat de Huiskamer **

De eerste vormen van ondersteuning van de mensen die deze 'huiskamer' voor de wijk organiseren op het gebied duurzaam. Komend jaar wordt hier wellicht een cursus Milieucoach georganiseerd. Contact: telefonisch, per mail, persoonlijk.

Uitvoering: Mohamed Hacene

Symposium duurzaamheid Hogeschool Rotterdam **

Meedenken over het programma symposium over duurzaamheid in Rotterdam bij Hogeschool Rotterdam. *Uitvoering: Mohamed Hacene / Emile van Rinsum*

Bewonersgroep VREEWIJK midwinterfeest **

Het ondersteunen van de bewonersgroep met duurzame info en bemensen van een stand.

Uitvoering: Mohamed Hacene

Kinderraad Hillesluis *

Kinderraad ondersteunen en informeren over milieu en duurzaamheid. In 2012 onderhield het RMC alleen het contact. *Uitvoering: Mohamed Hacene*

Marokkaanse IVN (AESVT) **

De ontvangst van hoog bezoek uit Marokko. De president van het AESVT (de Marokkaanse IVN) kwam op bezoek bij het Rotterdams Milieucentrum. Het RMC heeft hem tevens in contact gebracht met N&M-educatie van de gemeente Rotterdam.

Uitvoering: Mohamed Hacene

*= oppervlakkige ondersteuning middels telefoon- of mailverkeer.

**= uitgebreide ondersteuning ook middels bijeenkomst(en)/persoonlijk contact

***= intensieve ondersteuning door gezamenlijke actie en/of activiteiten

Bijlage 2 jaarverslag 2012 RMC

Overzicht van stedelijke -, landelijk bijeenkomsten, conferenties symposia en beurzen in 2012

(op volgorde van data)

30 mei: Rio aan de Maas Rotterdam (infostand en workshop)

13 november: Duurzame Gemeente Dag

15 november: Lokale Energiedag Amersfoort

Bijlage 3 jaarverslag 2012 RMC

Overzicht van wijkbijeenkomsten MilieuDivers en jongerenvoorlichtingen in 2012 (op volgorde van data)

Milieudivers wijkbijeenkomsten 2012

<u>Datum</u>	<u>Locatie</u>	<u>Omschrijving</u>	<u>aantal</u>
17 januari 2012	HRO	Symposium Duurzaam	150
2 februari 2012	Het Schieblock	Marokkaanse zusterorganisatie op bezoek (AESVT)	6
7 februari 2012	LMC de Waal	Voorlichting (3 x)	65
15 februari 2012	SG De Wielslag	Stand op infomarkt	250
9 maart 2012	Hoogvliet	Duurzaam bijeenkomst	150
17 maart 2012	Werkgroep Essenburgsingel	Infostand en voorlichting bij Wijkschoonmaakactie	100
14 april 2012	Eiland van Brienoord	Film 'bro's in nature'	nvt
14 april 2012	LMC de Waal	Voorlichting	40
9 juni 2012	Essenburgsingel	Infostand Kleurrijkfestival	200
12 juli 2012	Afrikaanderplein	Excursie botanischetuin	15
1 oktober 2012	Wellant Kralingen	Over groen	16
16/17 okt 2012	HRO	Gastcollege cursus RMV	35

Bijlage 4 jaarverslag 2012 RMC

Overzicht groepengelden 2012:

(in willekeurige volgorde)

Overzicht Groepengelden t/m laatste trance 2012

Overzicht groepengelden (werkgelden en projectgelden) 2012

Werkgeld:

25/04 Stichting de Vlinderstrik:	€ 250
10/04 Bewonersgroep Schieveenstraat:	€ 250
25/04 Ambrosiusgilde:	€ 250
26/11 Vereniging Natuurbescherming Noordrand:	€ 250
26./11 Stichting Gezond Overschie:	€ 250
20/11 Stichting Energietransitie Rotterdam e.a.:	€ 250

Sub-totaal werkgeld: € 1.500

Projectgelden:

10/02 Don quiRotte:	€ 750
25/04 Duurzaamheidsgroep Dik Ketstraat	€ 750
25/04: Vlinderstrik stichting,	€ 1.250
25/04 Ambrosiusgilde:	€ 1.000
25/05 VTV Hordijkerveld	€ 800
16/11 Stichting Lekker Groen	€ 650
26/11 Stichting Landschapsonderhoud	€ 270
4/09 Tuin aan de Pier	€ 1.000
18/12 Baaks, Luchtkwaliteit	€ 225
26/11 Wollefoffen & co	€ 1.500
26/11 Duurzaamplan, Schieveenstraat	€ 500
24/12 Overschie, Luchtkwaliteit	€ 225
24/12 Meetgroep zuid, Luchtkwaliteit	€ 675
27/12 Centraal Wonen, Luchtkwaliteit	€ 450
27/11 Liskwartier, Luchtkwaliteit	€ 225
20/11 SER010:	€ 1.500
18/12 SER010	€ 350
1/11 Jongeren, milieuvorlichtersgroep	€ 1.000
21/10 Rotterdams Parkenoverleg	€ 1.500

Totaal: € 14.620

Projectgeld toelichting:

25/04 Stichting de Vlinderstrik:

Toegekend: € 1.000 ten behoeve van het participatieproject van de stichting gericht op de bewoners van Rotterdam 'noord' met als thema's de Vlinderstrik, Schiebroeksepark. Zeer actieve stichting in Schiebroek – Hillegersberg.

25/04 Ambrosiusgilde, cursus:

Toeikend € 1.000. Een bijdrage in de totale kosten van de (jaarlijkse) zeer populaire basiscursus imker.

29/05 VTV Hordijkerveld, stichting OPZUID:

Toegekend € 800, ten behoeve van de oprichting van OPZUID, gericht op bewoners/jongeren-participatie.

26/11 Blijstroom,

Toegekend € 764 (verrekend intern wegens ontbreken van bankrekeningnummer) Het zogenaamde Blijspel ontwikkelen en uitvoeren. Een energiebesparingspel dat tijdens de week van de duurzaamheid is gepresenteerd en o.a. door wethouder Duurzaamheid van Huffelen werd 'ingeluid'.

26/11 Wollefooppengroen & co.

Toegekend € 1.500. Ten behoeve van het 'campagnedeel' van de realisatie van het zogenaamde groene manifestatieveld met als doel de participatie van de bewoners. Uitgebreid omschreven in de aanvraag.

26/11 Stichting Landschapsonderhoud Rotterdam:

Toegekend € 270. Ten behoeve van de videodocumentaire 'natuur langs de rivier' met een educatief doel.

26/11 Duurzaamplangroep, de Schieveenstraat:

Toegekend € 500. T.b.v. duurzame activiteiten in het kader van o.a. Klimaatstraatfeest en het 'duurzaam plan' i.s.m. Vestia (pilotproject) – doel is vooral bewonersparticipatie, hier is een complete begroting voor ingediend.

01/11 JongerenMilieuVoorlichtersgroep (terugkomdag):

Toegekend € 1.500. Ten behoeve van de RMV-terugkomdag van alle v.a. 2006 opgeleide JongerenMilieuVoorlichters (zowel inhoudelijk, her-activering als 'feestelijk' c.q. vierend), het is mogelijk dat deze activiteit naar begin januari 2013 wordt uitgesteld.

16/11 Stichting Lekker Groen:

Toegekend € 650. Presentatie van de activiteiten in het kader van de GroeneLoper tijdens de Week van de Duurzaamheid in oktober 2012.

20/11 Stichting Energietransitie Rotterdam e.o.:

Toegekend € 1.500. Kosten van de oprichting stichting en notaris-advieskosten t.b.v. de oprichting lokale energiecooperatie in Noord. Tevens t.b.v. de kosten van de organisatie van een 'opdeheidag' op de Dakakker betreft de te voeren koers en de onderlinge samenwerking tussen de vrijwilligers.

21/10 Parkenoverleg Rotterdam:

Toegekend, € 1.500. Organisatiekosten van het Parkenoverleg, vier bijeenkomsten, excursie, vrijwilligerskosten, website www.rotterdamseparken.nl en diverse drukwerken.

4/09 Stichting Tuin aan de Pier:

Toegekend: € 1.000. Ten behoeve van de oprichtings – en opstartkosten van deze stichting die zich ten doel stelt met zelfwerkzaamheid een tuin op de Mullerpier te realiseren. Inzet is vooral ook bewonersparticipatie in 't groen.

Div. Luchtkwaliteit

Diverse bewonersgroepen zijn aan de slag gegaan met het meten van de luchtkwaliteit in de eigen wijk. De kosten hiervoor worden deels afgedekt door het groepenbudget van het Milieucentrum.

Het gaat om:

- 18/12 Baaks:	€ 225
- 24/12 Overschie:	€ 225
- 24/12 Meetgroep Zuid:	€ 675
- 27/12 Centraal Wonen:	€ 450
- 27/11 Liskwartier:	€ 225

Bijlage 5 jaarverslag 2011 RMC

Aangesloten groepen (in willekeurige volgorde):

1. De Bomenridders
2. Stichting Ark
3. Stichting Van de Boer
4. Stichting Pro Groen
5. Stichting Natuur Cultuur en Bewegen
6. KNNV Rotterdam
7. Het Groenpunt
8. Recyclicity/2012 Architecten
9. Stichting Studio Hergebruik
10. Stichting Owaze
11. Zweth Kandelaar Front
12. Atalanajongeren
13. Werkgroep Woonmilieu Provenierswijk
14. Weidevogelgroep Schieveen
15. Vogelklas Karel Schot
16. Vogelasiel De Houtsnip
17. Vogel, vleermuizen en vlinderwerkgroep Noordrand
18. Vereniging Natuur en Milieubescherming Noordrand
19. Ambrosiusgilde Rotterdam
20. Arboretum Hoogvliet
21. Arboretum Trompenburg
22. Bewoners Tegen Vliegtuigoverlast (BTV)
23. Botanische Tuin Kralingen
24. Natuur in Kaart
25. Bewonerorganisatie Cool, werkgroep wijktuinen
26. Dierenbescherming Rijnmond
27. Egelopvang Odilia
28. Werkgroep Eschpolder
29. Fietsersbond, afd. Rotterdam
30. Stichting Gezond Overschie
31. Greenpeace regio Rijnmond
32. Vereniging Tegen Milieubederf
33. IVN Rotterdam
34. Werkgroep Kerk en Milieu
35. Stichting Landschapsonderhoud Rotterdam
36. Milieudefensie, afdeling Rotterdam
37. Natuurpad Hillesluis
38. Moeras IJscclubstraat
39. NIVON Rotterdam
40. Aktiegroep Het Oude Westen
41. Ecoteam Insulinde
42. Wijkorgaan Stadsdriehoek, wijktuinengroep
43. Stichting Natuurlijk Zuiderpark
44. Werkgroep Rotterdams wandelpadennetwerk
45. Tunesisch Forum/Arabische Milieuacademie
46. Werkgroep MilieuDivers
47. Stichting So Mi Tan
48. De Speeldernis, natuurspeeltuin
49. Stichting Behoud Zestienhovensepark
50. Rotterdamse Duurzaamheidsclub
51. Samenwerkende Bewonersorganisaties Schiebroek
52. VTV Tuinderslust
53. Wereldnatuurfonds Rotterdam
54. Rotterdamse Bond van Volkstuinders/RBVV
55. Stichting SCRAP
56. Stichting Rotte-Verband

Werkverslag Rotterdams Milieucentrum 2012

57. Stichting Natuurbescherming Vlinderstrik
58. Vogels op Zuid
59. Wijknatuurteam Alexanderpolder
60. Wijktuiningroep Ommoord
61. PIW Kralingen
62. 3VO Rotterdam
63. Anti Bulderbaan Comité
64. ROVER Vereniging van Reizigers Openbaar Vervoer (afd. Rotterdam e.o.)
65. Bewonersgroep Bergpolder Blijdorp
66. Stichting Afri (Jongerenorganisatie Zuid)
67. Marokkaanse Vereniging Centrum Noord (MVCN)
68. Stichting voor vernieuwing en participatie
69. Dona Daria, werkgroep binnengroen, buitengroen
70. Parkenoverleg (overlegplatform)
71. Ommoordseveld Open en Groen
72. Stichting Aquarius
73. Natuurspeelplaats Ruige Plaat
74. Euroster, Rotterdamse weer- en sterrenkundegroep
75. Platform Regioparken Rottemeren A13/A16
76. Blijstroom
77. Stichting Energie Transitie Rotterdam (SER010)
78. Vliegwielen Hillevliet
79. Actiegroep Rijnmond Greenpeace
80. Groep van de Zeroplastikweek

Bijlage 6 jaarverslag 2012 RMC

De organisatie in 2012

Vestiging: Schiekade 189 (unit 302)
3013 BR Rotterdam
Tel. 010-465 64 96
e.mailadres algemeen: info@milieucentrum.rotterdam.nl

Bestuursleden in 2012:

Patrick van Klink, secretaris (voorzitter)
Sanne Castro (penningmeester)
Rob Lathouwers, vertegenwoordiger achterbanorganisaties
Huib Poortman, vertegenwoordiger achterbanorganisaties
Karin Oppelland
Wiel Senden

Bijzondere functies 2012:

Marius Huender (voorzitter Parkenoverleg)

Personeel in 2012:

<i>Emile van Rinsum</i> , directeur, beleidsmedewerker klimaat, energie en lucht	32 uur e.vanrinsum@
<i>Mohamed Hacene</i> , beleidsmedewerker milieu en diversiteit	24 uur m.hacene
<i>Wouter Bauman</i> , beleidsmedewerker stadsnatuur en ruimte	28 uur w.
<i>Deborah Flantua</i> , Bureaumanager	16 uur (tot 1 oktober 2012)
<i>Angelique Vandevenne</i> , projectmanager NME, opZuinig!	16 uur (v.a. 1 oktober 2012) a.vandevenne@

Accountant:

Ton Spruit, van Huizer en van Ieperen

Projectmedewerkers in 2011:

Frans Vermeer, website, webmaster, digitale opdrachten
Joost van Tour, productie Klimaatstraatfeest, Groene Conferentie
Thijs Cramer, Cineac Milieu TV
Mimi Slauerhoff, opZuinig! cursussen
Anna Maria Carbonaro, opZuinig! cursussen
Layla Hacene, opZuinig! cursussen

Drukwerk en vormgeving:

Argus, www.argus-rotterdam.nl

Bijlage 7 jaarverslag 2012 RMC

Bezoek websites en domeinnamen

www.milieucentrum.rotterdam.nl

Gemiddeld in 2012: 140.000 hits per maand

Gemiddeld in 2012: 13.000 bezoekers per maand

www.groeneagenda.nl

Gemiddeld in 2012: 21.000 hits per maand

Gemiddeld in 2012: 4.600 bezoekers per maand

Daarnaast worden de verschillende videoclips van 'milieuraps' op YouTube door duizenden bekeken.

De volgende domeinnamen zijn al dan niet actief in RMC-eigendom:

www.degroeneagenda.nl

www.milieudivers.nl

www.dakakker.nl

www.dakakkers.nl

www.milieuvriendelijkstetuin.nl

www.atalantajongeren.nl

www.klimaatwant.nl

www.klimaatwand.nl

www.koopregionaleproducten.nl

www.koopregionaleprodukten.nl

www.rotterdamseparken.nl

www.rotterdamserondjes.nl

www.rotterdamseklimaatactie.nl

www.rotterdamclimateaction.nl

RMC op YouTube en andere internetkanalen o.a.:

Cineac Milieu TV - Rotterdams milieuvorlichters 2011: <http://youtu.be/joV4q66kiHo>

Vrouwen van Noord+ krijgen een milieucoach-certificaat: <http://youtu.be/mGuBu8L1N3g>

opZuinig! de GroeneKlusjesMan op YouTube: <http://www.youtube.nl/opzuinig>

Zo kunnen we niet verder gaan – Casuel (clip FlexM): <http://youtu.be/UgfVR6GZqbQ>

Stroomt Naar Jou, videoclip – Flex M: <http://youtu.be/kjZxQfTUL2g>

Sneaky Biggs - "Weet Wat Je Doet" (clip Flex M): <http://youtu.be/5lca6cFAI6o>

Uitzendingen van FLEX M TV: <http://www.youtube.com/user/FLEXproNL>

Videoclip, Rotterdam heeft schone lucht nodig: <http://www.iederslucht.nl>

Uitzendingen van FLEX M TV, ook op: <http://www.milieucentrum.rotterdam.nl/flex>

Twitteraccount www.twitter.com/milieucentum: 3000 volgers op december 2012

Twitteraccount www.twitter.com/duurzamestad: 2200 volgers op december 2012

Twitteraccount www.twitter.com/opzuinig: 650 volgers op december 2012

Twitteraccount www.twitter.com/dakakkers: 900 volgers op december 2012

Bijlage 8 jaarverslag 2012 RMC
Urenoverzichten personeel:
RMC Emile van Rinsum

2012

Code	Activiteiten / Projecten	Totaal		
101	2012 Groepenondersteuning	126,5		
102	2012 Groene Agenda	3,5		
103	2012 Website(s) algemeen	117,5		
104	2012 RM-courant	65,5		
105	2012 Klimaat en Luchtkwaliteit (beleidsterrein)	136		
106	2012 Afval en recycling (beleidsterrein)	9,5		
107	2012 Groen (beleidsterrein)	63,5		
108	2012 Ruimte/RO (beleidsterrein)	6,5		
109	2012 Dierenwelzijn en Stadsnatuur (commissie)	52		
110	2012 Groene Conferentie	44,5		
	2012 Krantenknipselarchief	0		
			625	Subtotaal
	Projecten			
201	2012 MilieuDivers	21		
202	2012 FLEX M televisieprogramma's	66,5		
203	2012 Cineac Milieu TV	35,7		
204	2012 Natuur in Kaart	2,5		
205	2012 Opzuinig	146,5		
206	2012 Milieuvriendelijkstetuin	44,5		
207	2012 Run4Air	47,5		
208	2012 Huurdersopdebres	118,5		
209	2012 Klimaatstraatfeest	173		
			655,7	Subtotaal
	Organisatie			
301	Team	57,2		
302	Directie	78		
303	Bestuur	15		
304	AO's	3		
305	Boekhouding	111		
306	Werkplan	26		
307	Jaar/eindverslag	12,5		
308	Basiskennis/vaardigheden	36		
309	Telefoondienst	15,9		
310	Opruimen	51,3		
311	Ziek	0		
312	Vrij/vakantie	186,5		
313	Dokters en tandarts bezoek	0		
314	Interne organisatie	29,7		
315	Archief	3,1		
			625,2	Subtotaal
		1905,9	1853,9	TOTAAL

RMC Wouter Uitvoering: Wouter Bauman

2012

Code	Activiteiten / Projecten	Totaal		
101	2012 Groepenondersteuning	323,5		
102	2012 Groene Agenda	51		
103	2012 Website(s) algemeen	15,5		
104	2012 RM-courant	0		
105	2012 Klimaat en Luchtkwaliteit (beleidsterrein)	0		
106	2012 Afval en recycling (beleidsterrein)	0		
107	2012 Groen (beleidsterrein)	116,5		
108	2012 Ruimte/RO (beleidsterrein)	11		
109	2012 Dierenwelzijn en Stadsnatuur (commissie)	23,5		
110	2012 Groene Conferentie	19,5		
	2012 Krantenknipselarchief	28		
			588,5	Subtotaal
	Projecten			
201	2012 MilieuDivers	5		
202	2012 FLEX M televisieprogramma's	0		
203	2012 Cineac Milieu TV	0		
204	2012 Natuur in Kaart	0		
205	2012 Opzuinig	23,5		
206	2012 Milieuvriendelijkstetuin	107,5		
207	2012 Dakakker	287,5		
208	2012 Huurdersopdebres	0		
209	2012 Klimaatstraatfeest	5		
			428,5	Subtotaal
	Organisatie			
301	Team	90		
302	Directie	0		
303	Bestuur	0		
304	AO's	0		
305	Boekhouding	0		
306	Werkplan	6		
307	Jaar/eindverslag	8		
308	Basiskennis/vaardigheden	29		
309	Telefoondienst	74		
310	Opruimen	26		
311	Ziek	0		
312	Vrij/vakantie	101,5		
313	Dokters en tandarts bezoek	10		
314	Interne organisatie	48,5		
315	Archief	5		
			398	Subtotaal
		1415	1415	TOTAAL

RMC Deborah Flantua

2012

Code	Activiteiten / Projecten	Totaal		
101	2012 Groepenondersteuning	0		
102	2012 Groene Agenda	50,75		
103	2012 Website(s) algemeen	10		
104	2012 RM-courant	0		
105	2012 Klimaat en Luchtqualiteit (beleidsterrein)	0		
106	2012 Afval en recycling (beleidsterrein)	0		
107	2012 Groen (beleidsterrein)	6,5		
108	2012 Ruimte/RO (beleidsterrein)	0		
109	2012 Dierenwelzijn en Stadsnatuur (commissie)	0		
110	2012 Groene Conferentie	8,5		
	2012 Krantenknipselarchief	1		
			76,75	Subtotaal
	Projecten			
201	2012 MilieuDivers	28,75		
202	2012 FLEX M televisieprogramma's	9,5		
203	2012 Cineac Milieu TV	0		
204	2012 Natuur in Kaart	0		
205	2012 Opzuinig	20,75		
206	2012 Milieuvriendelijkstetuin	12,5		
207	2012 Run4Air	0		
208	2012 Huurdersopdebres	0		
209	2012 Klimaatstraatfeest	0		
			71,5	Subtotaal
	Organisatie			
301	Team	0		
302	Directie	0		
303	Bestuur	0		
304	AO's	0		
305	Boekhouding	0		
306	Werkplan	3,25		
307	Jaar/eindverslag	0		
308	Basiskennis/vaardigheden	0		
309	Telefoondienst	0		
310	Opruimen	0		
311	Ziek	16		
312	Vrij/vakantie	0		
313	Dokters en tandarts bezoek	0		
314	Interne organisatie	0		
315	Archief	0		
			19,25	Subtotaal
		167,5	167,5	TOTAAL

RMC Angelique Vandevenne

2012

Code	Activiteiten / Projecten	Totaal		
101	2012 Groepenondersteuning	11		
102	2012 Groene Agenda	19,5		
103	2012 Website(s) algemeen	11		
104	2012 RM-courant	0		
105	2012 Klimaat en Luchtkwaliteit (beleidsterrein)	14,5		
106	2012 Afval en recycling (beleidsterrein)	0		
107	2012 Groen (beleidsterrein)	43		
108	2012 Ruimte/RO (beleidsterrein)	0		
109	2012 Dierenwelzijn en Stadsnatuur (commissie)	0		
110	2012 Groene Conferentie	15,75		
	2012 Krantenknipselarchief	0		
			114,75	Subtotaal
	Projecten			
201	2012 MilieuDivers	23,5		
202	2012 FLEX M televisieprogramma's	19		
203	2012 Cineac Milieu TV	0		
204	2012 Natuur in Kaart	0		
205	2012 Opzuinig	57,5		
206	2012 Milieuvriendelijkstetuin	0		
207	2012 Run4Air	0		
208	2012 Huurdersopdebres	0		
209	2012 Klimaatstraatfeest	0		
			100	Subtotaal
	Organisatie			
301	Team	0		
302	Directie	0		
303	Bestuur	0		
304	AO's	0		
305	Boekhouding	0		
306	Werkplan	0		
307	Jaar/eindverslag	0		
308	Basiskennis/vaardigheden	5		
309	Telefoondienst	35		
310	Opruimen	9		
311	Ziek	0		
312	Vrij/vakantie	9		
313	Dokters en tandarts bezoek	0		
314	Interne organisatie	30,25		
315	Archief	27		
			115,25	Subtotaal
			330	291,25 TOTAAL